

Gubrium, J.F. & Holstein, J.A. (1997) **The New Language of Qualitative Method**, Oxford University Press, New York

Anmelder: *Anners Abild*, cand. psych.

Kort om bogen

Der er noget befriende over bøger med et klart ærinde, der indledes og afsluttes med klare statements, og som fremsætter klare akademiske påstande, der virtuost og akademisk korrekt underbygges med interessante, velvalgte og praktiske eksempler. Nok er den et nyt udspil i rækken af 'faglige' bekendelser, hvor forfatterne bekender sig til og uddyber deres egen opfattelse af en metodisk ideologisk midterposition. Kvaliteten i denne bog er dog, at den ikke forfalder til simpel kritik af yderpositioner som objektivisme og relativisme eller diskuterer kvantitative versus kvalitative tilgange. Gubrium & Holstein har derimod valgt at diskutere interpretive paradigmer i den kvalitative forskning på disses egne præmisser og beskriver således fordel, ulemper og muligheder i 4 '*idioms*' som de kalder henholdsvis; *naturalism*, *ethnomethodology*, *emotionalism*, *postmodernism*.

Bogens indhold

Forfatterne deler bogen op i en introduktion og to hoveddele, hvoraf del 1 giver en generel intro til de 4 ovennævnte tilgange, medens den anden del forholder sig til disse tilganges umiddelbare fordele/ulemper samt ikke mindst anvendelighed og kombinationsmulighederne i det de kalder '*the artful side of interpretive practice*', '*the substantive conditions of interpretation*', og endeligt hvorledes dette åbner muligheden for mere spekulative tiltag om, hvorfor ens empiriske data viser det de gør. Med andre ord, at spørgsmål som 'hvordan' (*how*) og 'i hvilken retning' (*what*) belyst ved en kombination af tilgange åbner for muligheden i at stille 'hvorfor' (*why*) spørgsmål, som forfatterne mener er; "...*the question that seems to motivate much social research*" (Ibid s. 195). Eller at en kombination af tilgange gør det muligt både at beskrive og forklare de fænomener, der undersøges.

Del 1.

Naturalism beskrives her som etnografiske undersøgelser af sociale miljøer, hvor de undersøgte miljø søges gengivet så omfattende som muligt og i de undersøgte eget sprog, med konkrete interview sekvenser som eksemplificering. Forskerens forudindtagelser søges undgået til fordel for de undersøgte meninger om deres eget miljø.

Ethnomethodology beskrives som en tilgang, der lig social konstruktionismen vægter en beskrivelse af konstruktionen af den sociale virkelighed fremfor en beskrivelse af noget bestående per se. Her er den sociale virkelighed og orden ikke noget, der eksisterer derude, og

som er direkte observerbar, men derimod en vedvarende produktion, hvis strukturer skal analyseres. De undersøgte indtager ikke længere ekspertpositionen, den overlades derimod til forskeren. Fokus er ikke som i naturalisme på de regler, normer og forklaringer, de undersøgte selv giver, men på hvorledes de undersøgte ved at anvende disse regler, normer og forklaringer skaber sammenhæng og forståelse i deres egen verden: *"The ethnomethodological mandate is to study the 'ethno-methods' of reality construction rather than reality per se"*(ibid s. 53).

Emotionalism beskrives som en tilgang, der fremfor at fokusere på det direkte observerbare (naturalisme) eller de konstituerende processer i den sociale verden fokuserer på de følelser, der omgiver eller ligger til grund for den sociale orden eller konstruktionen af denne: *"...emotionalists direct us straightaway to the feelings surrounding the actions..."*(ibid s. 59).

Postmodernism beskrives modsat de øvrige tilgange ikke som en tilgang, der omhandler et videnskabeligt forhold med det undersøgte, men derimod som en tilgang, der primært forholder sig til sig selv. Fokus er med andre ord ikke på, hvordan noget skal undersøges, men derimod den undersøgende aktivitet *an sich*. De disciplinære regler i den sociale videnskab skaber det, reglerne handler om, hvorunder en disciplins virkelighedsopfattelse omformuleres til empiriske ordspil. Med andre ord – en disciplins virkelighedsopfattelse formuleres som den empiriske virkelighed i det, der undersøges.

Del. 2

I kapitlerne 2, 3, 4 og 5 beskrives disse tilgange ikke blot langt mere omfattende end anført her, deres lighedspunkter og fundamentale forskelle udpensles og elaboreres med begyndende antydninger til, hvorledes man kan kombinere dem. Denne kombinationsmulighed bliver langt tydeligere i bogens anden del, der indledes med et kapitel, hvor de forskellige tilganges plus- og minus-sider uddybes. Under en indledende beskrivelse af en af postmodernismens største landvindinger bliver forfatterens eget ideologiske standpunkt verificeret; *"We believe that postmodernism contributes most significantly to qualitative inquiry by spurring researchers to critically examine their methodological assumptions and choices with an eye to expanding their epistemological and empirical horizons. This, of course, is one of the principal objectives of this book"*(ibid s. 97). På samme tid er Gubrium & Holstein opmærksomme på ikke blot at være postmodernistisk dekonstruktive og skeptiske, tværtimod søger de netop at se det 'gode og det dårlige' i de forskellige tilgange – så mon ikke man kunne kalde deres tilgang for konstruktiv dekonstruktivisme, eller noget så gammeldags som konstruktivt kritiske. På den metodisk pragmatiske side bliver deres tiltag i de følgende tre kapitler da også at påvise fordelen i en ideologisk eklekticisme hvorunder de med reference netop til postmodernismen rejser bogens mest centrale spørgsmål: *"Where do we go from here?"*(ibid s. 97).

I kapitel 6 er svaret i lyset af den forestående gennemgang indlysende. Kvalitative forskere bør med en vis optimisme give sig ud i at vælge iblandt de mange alternativer. Den ideologiske tilgang bliver her ikke et spørgsmål om enten/eller, men om hvem eller hvad vi ønsker at undersøge på samme tid, som vi som forskere anerkender vores magt til at

producere viden: "...self-consciousness obligates us to reflexively deconstruct our own 'truths' and consider the power that resides in producing and owning knowledge"(ibid s. 111). Såvel kapitel 6 som de følgende tre kapitler illustrerer denne mulighed og betjener sig herunder af rige og omfattende praktiske eksempler på, hvorledes det kan tænkes angrebet.

Kapitel 7 giver sig så i kast med en mere specifik udredelse af konversations- og narrative analyser under overskriften *The Artful side of Interpretive Practice*, på samme tid som forfatterne advarer imod at overse de andre ikke diskursive kontekster for analyser.

Kapitel 8 beskriver ligeledes i mere specifikke detaljer indflydelse af ydre på, hvorledes analyser finder sted og i hvilken retning. Herunder formål med undersøgelser, de undersøgte, modtagerne, institutionelle og organisatoriske rammer, de varierende lokale kulturer for undersøgelse og analyse (i.e. indflydelsen af undersøgtes og undersøgendes omgivende kulturelle særpræg som sprog, normer, idealer m.v.).

Kapitel 9 er det afsluttende kapitel hvor Gubrium & Holstein's postmoderne grundindstilling manifesterer sig i en reference til postmodernitetens realitetsforskydninger, hvor den sociale kontekst bliver afgørende for, hvilken realitetsopfattelse der refereres til. Herunder anvender de det efter min opfattelse spændende begreb – *deprivatization*, hvor omstændigheder der ellers tidligere blev opfattet som konstante bliver til et produkt af den kontekst, hvori de fortolkes. For eksempel: *Broadly speaking, we can explain that family functioning and dysfunctionality are differentially constructed in talk and interaction in ..two therapy agencies as a result of their respective deprivatization of domestic order*"(ibid s. 205). Det ene mål i dette sidste kapitel er at slå forskeres ansvar fast og opfordre ham eller hende til at overveje spørgsmålene om, hvad det er, der undersøges, under hvilke omstændigheder, og hvordan dette sker. Det andet mål er at antyde, at forskeren i lyset af denne variation med fordel kan benytte forskellige ideologisk metodiske tilgange for på bedste måde at illustrere netop hvad, under hvilke omstændigheder, og formål med undersøgelsen.

Afsluttende bemærkninger

Bogen er absolut læseværdig uden overflødige sider eller emner. Den er veldisponeret, relevant og interessant og kan med fordel benyttes af dem, der ønsker at danne sig et overblik over fremherskende kvalitative ideologier, uden at de skal forholde sig til en kvalitativ-versus-kvantitativ metodekrig. Anvendeligheden for de etablerede, ældre forskere er måske nok mere tvivlsom, men udover at være en plausibel reference til studerende og yngre forskere, så er dens pragmatiske tilgang og mange illustrative eksempler god og vedkommende læsning.